

UCHWAŁA NR XLIV/307/2022
RADY GMINY RUDNA

z dnia 24 marca 2022 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Rudna na 2022 rok

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2022 r., poz. 559), art. 4¹ ust. 1, 2 i 5 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2021 r., poz. 1119 ze zm.), art. 10 ust. 1-4 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 2050 ze zm.), art. 21 pkt 1 ustawy z dnia 17 grudnia 2021 r. o zmianie ustawy o zdrowiu publicznym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2021 r., poz. 2469), Rada Gminy Rudna uchwala, co następuje:

§1.

Przyjąć Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Rudna na 2022 rok, który stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

§2.

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Rudna.

§3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 kwietnia 2022 roku i podlega opublikowaniu poprzez rozplakatowanie na tablicy ogłoszeń w Urzędzie Gminy Rudna.

UZASADNIENIE

Z dniem 1 stycznia 2022 r., ustawą z dnia 17 grudnia 2021 r. o zmianie ustawy o zdrowiu publicznym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2021 r., poz. 2469), weszły w życie zmiany do ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii. Zmiany te podlegają w szczególności na realizowaniu zadań z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz z zakresu przeciwdziałania narkomanii w postaci uchwalonego przez radę gminy gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii. Elementem gminnego programu mogą być również zadania związane z przeciwdziałaniem uzależnieniom behawioralnym. Gminny program sporządza się na okres nie dłuższy niż 4 lata. Zgodnie z wprowadzoną zmianą uchwalone przed dniem 1 stycznia 2022 r. gminne programy profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych zachowują moc do dnia uchwalenia programu w oparciu o obowiązujące przepisy, nie dłużej jednak niż do dnia 31 marca 2022 r.

Powyższe zmiany skutkują przyjęciem nowego programu. W związku z założeniem przeprowadzenia kolejnej diagnozy lokalnych problemów społecznych w gminie Rudna w bieżącym roku, z której wyniki posłużą opracowaniu programu na następne lata, obecny program opracowano, z uwzględnieniem wprowadzonych zmian, tylko na rok 2022.

Zgodnie z art. 4¹ ust. 1 ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi do zadań własnych gminy należy prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych. Ponadto do zadań własnych gminy należy przeciwdziałanie narkomani.

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Rudna na 2022 rok określa lokalne działania w zakresie zadań własnych, obejmujących profilaktykę oraz minimalizację szkód społecznych, wynikających z nadużywania alkoholu, narkotyków, uzależnień behawioralnych oraz związanych ze zjawiskiem przemocy w rodzinie. Ww. Program jest elementem „Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Rudna na lata 2017 – 2022”. Program opracowano zgodnie obowiązującymi przepisami prawa, z Narodowym Programem Zdrowia na lata 2021 – 2025, przy uwzględnieniu wskazówek wynikających z rekomendacji Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych do realizowania i finansowania gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz w oparciu o diagnozę lokalnych problemów społecznych w gminie Rudna, przeprowadzoną w 2020 roku. Program jest adresowany do całej społeczności mieszkańców gminy Rudna, ze szczególnym uwzględnieniem osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków, osób współuzależnionych, osób z grup ryzyka, osób z problemem przemocy w rodzinie, dzieci i młodzieży. Na realizację zadań przeznaczone są środki uzyskane z tytułu wydawanych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, określone w planie finansowym.

W świetle powyższego podjęcie uchwały w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Rudna na rok 2022 jest zasadne.

**GMINNY PROGRAM PROFILAKTYKI
I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW
ALKOHOLOWYCH ORAZ
PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII
DLA GMINY RUDNA
NA 2022 ROK**

WPROWADZENIE

Realizację zadań z zakresu ochrony zdrowia nakłada na samorządy gmin art. 7 ust. 1 pkt 5 ustawy o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 1372 ze zm.), a zadania własne gminy wynikają bezpośrednio z art. 4¹ ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 1119 ze zm.) oraz art. 10 ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 2050 ze zm.).

Zadania własne gmin w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych obejmują w szczególności:

- 1) zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu;
- 2) udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie;
- 3) prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej oraz działalności szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo--wychowawczych i socjoterapeutycznych;
- 4) wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych;
- 5) podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego;
- 6) wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej.

Zadania własne gmin z zakresu przeciwdziałania narkomanii obejmują:

- 1) zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem;
- 2) udzielanie rodzinom, w których występują problemy narkomanii, pomocy psychospołecznej i prawnej;
- 3) prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć sportowo-rekreacyjnych dla uczniów, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych;
- 4) wspomaganie działań instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów narkomanii;
- 5) pomoc społeczną osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych dotkniętym ubóstwem i wykluczeniem społecznym i integrowanie ze środowiskiem lokalnym tych osób z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego.

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla gminy Rudna, zwany dalej Programem, jest elementem „Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Rudna na lata 2017 – 2022”. Program opracowano zgodnie z Narodowym Programem Zdrowia na lata 2021 – 2025, przy uwzględnieniu wskazówek wynikających z rekomendacji Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych do realizowania i finansowania gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz w oparciu o diagnozę lokalnych problemów społecznych w gminie Rudna, przeprowadzoną w 2020 roku.

Z dniem 1 stycznia 2022r., ustawą z dnia 17 grudnia 2021r. o zmianie ustawy o zdrowiu publicznym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2021 poz. 2469), weszły w życie zmiany do ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii. Zmiany te polegają w szczególności na realizowaniu zadań z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz z zakresu przeciwdziałania narkomanii w postaci uchwalonego przez radę gminy gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii. Elementem gminnego programu mogą być również zadania związane z przeciwdziałaniem uzależnieniom behawioralnym. Gminny program sporządza się na okres nie dłuższy niż 4 lata. Zgodnie z wprowadzoną zmianą uchwalone przed dniem 1 stycznia 2022r. gminne programy profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych zachowują moc do dnia uchwalenia programu w oparciu o obowiązujące przepisy, nie dłużej jednak niż do dnia 31 marca 2022r.

Powyższe zmiany skutkują przyjęciem nowego programu. W związku z założeniem przeprowadzenia kolejnej diagnozy lokalnych problemów społecznych w gminie Rudna w bieżącym roku, z której wyniki posłużą opracowaniu programu na następne lata, obecny program opracowano, z uwzględnieniem wprowadzonych zmian, tylko na rok 2022.

ROZDZIAŁ I

STAN PROBLEMÓW i ZASOBÓW

A. Dane statystyczne

a) dotyczące alkoholu:

Według wskaźników Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych 2% Polaków jest uzależnionych od alkoholu, natomiast osób pijących szkodliwie jest 5-7% populacji. Przyjmując ten wskaźnik w naszej gminie ok. 151 osób jest uzależnionych od alkoholu, a ok. 452 osoby piją szkodliwie.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, dotyczących sprzedaży alkoholu, średnie spożycie czystego alkoholu na jednego mieszkańca Polski od 2007r. wynosi ponad 9 litrów. W 2018 roku wynosiło – 9,55 litra, w 2019r. - 9,78, a w 2020r. - 9,6 litra. Kierując się wyliczeniami PARPA ustalono, że spożycie czystego alkoholu w 2020 roku na jednego mieszkańca gminy Rudna wyniosło 6,73 litra.

Pierwsze dane dotyczące spożycia czystego alkoholu na jednego mieszkańca Polski dotyczą 1993 roku, kiedy to spożycie alkoholu wynosiło 6,52 litra. W 2020 roku najczęściej spożywanym alkoholem przez Polaków było piwo – 93,6 litrów na jednego mieszkańca (spadek w stosunku do poprzedniego roku o 3,5l.), na drugim miejscu było wino i miód pitny – 6,4 litrów (wzrost o 0,2l.), a na trzecim miejscu były wyroby spirytusowe - 3,7 litra (tak jak w roku poprzednim). Z kolei spożycie napojów alkoholowych w procentach w przeliczeniu na 100% alkohol w 2020 r. wynosiło następująco: 8,0% spożycie wina i miodów pitnych (w 2019r. - 7,6%), 38,5% spożycie wyrobów spirytusowych (w 2019r. - 37,8%) i 53,5% spożycie piwa (w 2019r. - 54,6%).

W gminie Rudna kwota ze sprzedaży napojów alkoholowych w 2019 r. wyniosła – 5 909 368,29zł, w 2020r. - 5 629 192,37zł, a w 2021r. - 6 529 250,35zł. Co roku najczęściej sprzedaje się piwa. Na drugim miejscu w roku 2021 były mocne alkohole pow.18%, a na miejscu trzecim alkohole średnioprocentowe, np. wino.

W 2021r. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Rudnej prowadziła postępowanie wobec 31 osób z problemem alkoholowym. Komisja skierowała 12 osób na badania przez biegłego celem wydania opinii w przedmiocie uzależnienia i wskazania rodzaju zakładu leczenia odwykowego, z tego na badanie zgłosiły się 2 osoby. U 2 osób stwierdzono uzależnienie od alkoholu i konieczność podjęcia leczenia odwykowego. Wobec 6 osób Komisja wystąpiła do Sądu Rejonowego w Lubinie o nałożenie obowiązku podjęcia leczenia odwykowego – 2 osoby sąd zobowiązał do podjęcia leczenia w stacjonarnym zakładzie leczenia odwykowego, wobec 4 osób sprawy są w toku. Dobrowolne leczenie odwykowe w zakładzie stacjonarnym podjęła 1 osoba oraz 1 osoba w zakładzie niestacjonarnym. 3 osoby systematycznie zgłaszały się do Punktu Konsultacyjnego w Rudnej.

W 2019 roku do Punktu Konsultacyjnego w Rudnej dla osób uzależnionych i członków ich rodzin zgłosiło się 30 osób, w tym 27 osób uzależnionych od alkoholu i 1 z problemem narkotykowym. 28 osób było motywowanych do podjęcia leczenia odwykowego. W 2020 roku do Punktu zgłosiło się 25 osób, w tym 18 osób uzależnionych od alkoholu i 2 osoby z problemem narkotykowym, 2 osoby doznające przemocy w rodzinie i 3 stosujące przemoc w rodzinie. 20 osób było motywowanych do podjęcia leczenia. Z kolei w 2021 roku do Punktu Konsultacyjnego zgłosiło się 41 osób, w tym 25 osób uzależnionych od alkoholu, 7 osób z problemem narkotykowym, 7 osób doznających przemocy w rodzinie i 8 stosujących przemoc w rodzinie. 20 osób było motywowanych do podjęcia leczenia.

b) dotyczące narkotyków:

Z raportu opracowanego przez Krajowe Biuro do spraw Przeciwdziałania Narkomanii pn. „Raport o stanie narkomanii w Polsce 2018” wynika, że w ciągu ostatniego roku odsetek osób w wieku 15-64 lata używających narkotyki wyniósł 4,7%. Z tym wynikiem Polska uplasowała się na 16 miejscu wśród krajów UE, w przeciwieństwie do zażywania alkoholu, gdzie z wynikiem 89,7% znajdujemy się na miejscu drugim. W przypadku młodych dorosłych (15-34 lata) rozpowszechnienie używania narkotyków w ciągu ostatniego roku jest wyższe niż w całej populacji. W krajach z najwyższymi wskaźnikami, jak w Czechach (23,5%) i Francji (23,1%), jest to co czwarta osoba, a we Włoszech co piąta (21%). W Polsce odsetek osób używających narkotyków w wieku 15-34 lata wyniósł 10%, mimo to Polska nadal znajduje się w grupie krajów o niższych wskaźnikach. Najczęściej używanym narkotykiem jest marihuana, którą zażywają częściej mężczyźni niż kobiety. Inny obraz sytuacji mamy w przypadku używania przetworów konopi przez młodzież.

Według danych statystycznych Policji w gminie Rudna w roku 2019 odnotowano 2 przestępstwa narkotykowe, w 2020r. - 5, natomiast w 2021r. – 4. Wszystkie przestępstwa dotyczyły osób dorosłych.

B. Przemoc i inne szkody w rodzinie z problemem alkoholowym.

Istotnym czynnikiem ryzyka wystąpienia przemocy w rodzinie jest nadużywanie alkoholu. W 2021 roku w Polsce policjanci podjęli 64.250 interwencji z wykorzystaniem procedury „Niebieskie Karty” w związku z podejrzeniem występowania przemocy w rodzinie. Ogólna liczba ofiar przemocy liczyła 75.761, z tego 72,7% stanowiły kobiety, 12,6% mężczyźni i 14,7% małoletni. Prawie 52% osób stosujących przemoc w rodzinie było pod wpływem alkoholu. 90% z ogółu sprawców to mężczyźni.

W Gminie Rudna w 2021 roku policjanci z Komisariatu Policji w Rudnej przeprowadzili 84 interwencje domowych. Ze wszystkich interwencji 7 (8,33%) związanych było z przemocą domową, w tym wszystkie były wobec osób dorosłych.

Wobec 4 sprawców przemocy w rodzinie prowadzone było postępowanie karne, które zakończyło się aktem oskarżenia, w tym wobec 3 osób z problemem alkoholowym.

Z danych PARPA wynika, że w Polsce 943 tys. dzieci i młodzieży w wieku poniżej 18 r.ż. ma rodziców z problemami wynikającymi z picia. Populacja ta stanowi ok. 13% tej grupy wiekowej.

Nadużywanie alkoholu doprowadza również do zaniedbań, demoralizacji, przestępczości, ubóstwa i stresu. W 2021 roku w gminie Rudna spośród 248 rodzin korzystających z pomocy społecznej 35 osób, w 31 rodzinach, mają problem alkoholowy. Z ww. osób uzależnienie od alkoholu stwierdzono u 20 osób, 12 osób utrzymuje abstynencję od alkoholu, 23 osób pije szkodliwie. W 2 rodzinach z dziećmi rodzice mają problemy alkoholowe, u których zdiagnozowane jest uzależnienie od alkoholu co najmniej jednego z rodziców i/lub nadużywają alkoholu. Łącznie w rodzinach z problemem alkoholowym wychowuje się 4 dzieci.

W związku z podejrzeniem występowania przemocy w rodzinie w 2021r. Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie w gminie Rudna prowadził działania w oparciu o procedurę „Niebieskie Karty” w 36 rodzinach, w tym w oparciu o wszczętą procedurę w 2021 roku – w 16 rodzinach. W 8 rodzinach przemocy towarzyszył problem alkoholowy, co stanowi 22,2% z ogółu rodzin, w których występuje przemoc.

C. Naruszanie prawa i porządku publicznego przez osoby nietrzeźwe.

Działania podjęte przez Komisariat Policji w Rudnej:

L.p.	Nazwa działania	2019 rok	2020 rok	2021 rok
1.	Liczba odnotowanych przypadków naruszeń porządku publicznego związanych ze spożywaniem napojów alkoholowych	74	45	26
2.	Liczba osób kierujących pojazdami mechanicznymi w stanie nietrzeźwości, w tym:	12	15	21
	-liczba osób, którym zatrzymano prawo jazdy	6	1	9
3.	Liczba osób przewiezionych do izby wytrzeźwień lub innych miejsc, w tym:	22	23	22
	- dorosłych	22	23	22
	- niepełnoletnich	0	0	0
4.	Liczba wypadków drogowych spowodowanych przez osoby nietrzeźwe, w tym:	0	0	0
	- liczba osób, którym zatrzymano prawo jazdy	0	0	0

Ponadto w 2021r. Policja pouczyła 7 osób oraz nałożyła 19 mandatów karnych za spożywanie alkoholu w miejscu publicznym. Z kolei kierujących rowerem w stanie nietrzeźwości odnotowano 47 osób.

Na podstawie powyższych danych obserwuje się spadek liczby odnotowanych przypadków naruszeń porządku publicznego związanych ze spożywaniem napojów alkoholowych. Spadek o 40% w roku 2020 i kolejny w 2021 roku może być związany z restrykcjami i ograniczeniami wprowadzonymi w związku z epidemią koronawirusa w Polsce. Nie odnotowano wypadków drogowych spowodowanych przez osoby nietrzeźwe, jednakże osób kierujących pojazdami mechanicznymi w stanie nietrzeźwości jest więcej. Zalecane jest prowadzenie dalszych działań profilaktycznych wobec kierowców, monitorowanie stanu bezpieczeństwa w miejscach publicznych, głównie w pobliżu punktów sprzedaży napojów alkoholowych oraz kontrola punktów w zakresie przestrzegania przepisów określonych w art. 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

D. Wyniki diagnozy lokalnych problemów społecznych w gminie Rudna

W 2020r. opracowana została diagnoza lokalnych problemów społecznych w gminie Rudna. W celu przeprowadzenia diagnozy w sierpniu i we wrześniu 2020r. przeprowadzono **badanie ankietowe**, które objęło trzy wybrane grupy

mieszkańców: uczniów z klas IV- VI szkół podstawowych, dorosłych mieszkańców gminy oraz sprzedawców w punktach sprzedaży alkoholu. Łącznie w badaniu wzięło udział 482 osoby, w tym:

- 281 uczniów (149 dziewcząt (53%) oraz 132 chłopców (47%)) ,
- 185 dorosłych mieszkańców gminy Rudna,
- 16 sprzedawców napojów alkoholowych.

Celem przeprowadzonych badań była przede wszystkim analiza wybranych problemów społecznych, takich jak:

- problem spożywania alkoholu zarówno przez dorosłych jak i młodzież, dostępność produktów alkoholowych na terenie gminy,
- problem przyjmowania narkotyków przez młodzież jak również ich dostępność na terenie gminy, opinie i postawy wobec substancji psychoaktywnych,
- zjawisko przemocy w rodzinie, postawy i opinie względem tego problemu,
- inne uzależnienia takie, jak uzależnienie od Internetu, czy gier hazardowych,
- formy spędzania wolnego czasu przez młodzież z terenu gminy Rudna.

Młodzież a substancje psychoaktywne

Z badań ogólnopolskich ESPAD, przeprowadzonych w 2019r z młodzieżą 15 i 17- letnią wynika, że alkohol okazał się najbardziej popularną substancją psychoaktywną wśród młodzieży, przy czym chłopcy piją częściej niż dziewczęta. Dane zebrane w badaniu świadczą, iż najpopularniejszym napojem alkoholowym wśród młodzieży jest piwo, a najmniej – wino. Picie alkoholu staje się bowiem zachowaniem powszechnym wśród młodzieży i nie dotyczy on już tylko tzw. trudnej młodzieży i osób dorastających w rodzinach dysfunkcyjnych.

Podczas badań przeprowadzonych z uczniami gminy Rudna zdecydowana większość młodych respondentów uznała, że alkohol jest szkodliwy dla zdrowia – taką opinię wyraziło aż 92,5% ankietowanych uczniów. Nie zniechęca to jednak młodych ludzi do sięgania po alkohol. Należy zwrócić szczególną uwagę, że nadal pewien procent ankietowanych uczniów nie uświadamia sobie jakie jest niebezpieczeństwo spożywania alkoholu.

Wśród uczniów najwięcej osób jest zdania, że młodzież sięga po alkohol, aby dopasować się do kolegów – tak twierdzi 59,8% uczniów. Może to świadczyć o tym, że młodzież ma kłopot z radzeniem sobie z presją grupy oraz asertywną postawą wobec sytuacji namawiania przez kolegów/koleżanki do picia alkoholu. Duża część młodych ludzi uważa, że alkohol jest sposobem, by dobrze się bawić –22,1% wyraziło taką opinię. O chęci pocucia się dorosłym mówi także duża część badanej młodzieży– 41,3% uczniów. Niestety jest też część młodzieży, która uważa alkohol za sposób na radzenie sobie z problemami w domu, czy w szkole – 27% uczniów jest tego zdania. Około 3,2% badanych uczniów wybierając odpowiedź „inne” wskazywało ciekawość, chęć zaimponowania rówieśnikom, odreagowanie na stres, ale także zaburzenia depresyjne.

Obecnie wiek inicjacji alkoholowej drastycznie się obniżył, co istotne nadal się obniża, a jak donoszą najnowsze badania przypada obecnie na 12 rok życia, czyli szóstą klasę „podstawówki”.

W gminie Rudna również wśród uczniów szkoły podstawowej są osoby, które piły alkohol – 10% (28 osób) ma już inicjację alkoholową za sobą i także potwierdziły to osoby z klasy VI. Oznacza to, iż alkohol jest niestety bardzo rozpowszechnioną substancją psychoaktywną wśród badanej grupy młodzieży, po który coraz częściej sięgają nastoletnie dziewczęta. Także w tym przypadku to większa liczba dziewcząt niż chłopców inicjację alkoholową ma już za sobą. Dane te przedstawia poniższa tabela:

Inicjacja alkoholowa wśród badanej młodzieży		
	Dziewczęta	Chłopcy
Klasa 6	0	3
Klasa 7	4	4
Klasa 8	12	5

Wśród młodzieży, która deklarowała picie alkoholu 50% przyznaje, że rodzice wiedzą o ich picciu. Można zatem mówić o pewnym przyzwoleniu dorosłych na picie wśród młodzieży.

Z kolei na pytanie, kiedy uczniowie po raz ostatni pili alkohol, odpowiedziało 13,9% (39 osób) uczniów (czyli więcej niż odpowiedziało na pytanie dotyczące inicjacji alkoholowej). Z tej grupy około 35,9% osób deklaruje bieżące używanie alkoholu. Picie alkoholu w ciągu ostatnich 12 miesięcy zadeklarowało większość, bo 64,1% uczniów. Tabele poniżej ponownie przedstawiają rozkład odpowiedzi w poszczególnych klasach oraz ze względu na płeć badanych.

Spożywanie alkoholu w ciągu ostatnich 30 dni przed badaniem - w liczbach		Spożywanie alkoholu w ciągu ostatnich 12 miesięcy przed badaniem- w liczbach		
	Dziewczęta	Chłopcy	Dziewczęta	Chłopcy
Klasa 4	-	2	-	-
Klasa 5	-	-	1	1
Klasa 6	-	-	1	4
Klasa 7	1	2	3	2
Klasa 8	5	4	8	2
Nie podano	-	-	-	3

Jako najczęściej spożywany alkohol w największym odsetku młodzież wskazała piwo – 62,9% badanych, którzy wcześniej deklarowali picie alkoholu. 8,6% badanych wskazało wino i tyle samo wódkę, a 20% uczniów z tej grupy wskazało słodkie alkohole. Z kolei incydenty upicia się deklarowały tylko osoby z klasy VIII (2 dziewczyny i 1 chłopiec). Około 1/5 ankietowanych uczniów jest zdania, że zakup alkoholu w gminie Rudna jest łatwo dostępny dla osób poniżej 18 roku życia. Dane te mogą świadczyć o tym, że prawo dotyczące zakazu sprzedaży alkoholu nieletnim jest na terenie gminy Rudna w dużym stopniu respektowane. Mimo to należy wzmacniać tendencję kontroli oraz dążyć do całkowitego zaniku incydentów sprzedaży alkoholu osobom niepełnoletnim.

Analizując otrzymane wyniki badań przeprowadzonych wśród młodych mieszkańców gminy można wnioskować, że najważniejszy zdaje się być problem picia alkoholu – 10% uczniów deklaruje, że inicjację alkoholową ma już za sobą. W grupie tej znaczną część stanowią dziewczęta. Dodatkowo już wśród uczniów szkoły podstawowej są osoby deklarujące picie bieżące, a także przyznające się do upijania się (6%). I tu również przewagę stanowią dziewczęta. Mało tego, wśród młodzieży, która deklarowała picie alkoholu 50% przyznaje, że rodzice wiedzą o ich picu. Można zatem mówić o pewnym przyzwoleniu dorosłych na picie wśród młodzieży. Być może też dlatego jednym z powodów, jakie młodzi ludzie wskazują jeśli chodzi o sięganie po alkohol, jest chęć pocucia się dorosłym – 41,3% tak uważa.

Istotne jest zatem kontynuowanie programów profilaktycznych i prewencyjnych, szczególnie ukierunkowanych na prezentację ryzyka szkód zdrowotnych i innych, zwłaszcza skierowanych do młodszej grupy młodzieży, w celu dążenia do podwyższenia wieku inicjacji alkoholowej. Programom edukacyjnym powinny towarzyszyć również działania profilaktyczne skierowane do rodziców, gdyż istotnym czynnikiem chroniącym młodzież przed spożywaniem alkoholu są prawidłowe postawy rodzicielskie, a w szczególności brak przyzwolenia na picie napojów alkoholowych przynajmniej do czasu osiągnięcia pełnoletności. Wyniki badań wskazują na potrzebę edukacji rodziców w tym zakresie.

Młodzież a narkotyki

Badania przeprowadzone na terenie Polski wskazują, że problem narkotykowy dotyczy coraz większej liczby młodych osób. Zgodnie z wynikami badań ESPAD z 2019 roku do szerokiej grupy innych niż alkohol i tytoń substancji psychoaktywnych należą takie substancje legalne jak leki przeciwbólowe i nasenne, czy substancje wziewne oraz szeroka gama substancji nielegalnych. Z ww. badań wynika, że odsetek uczniów sięgających po „dopalacze” uległ zmniejszeniu z 10-12% na niewiele ponad 5%. Używanie „dopalaczy” jest bardziej rozpowszechnione wśród chłopców niż wśród dziewcząt.

Większość badanej młodzieży z gminy Rudna, 84,3% uczniów, jest zdania, że używanie substancji psychoaktywnych, nawet sporadycznie, nie jest bezpieczne. Jednak mimo tej zdecydowanej większości, nadal 6,4% ankietowanych jest przeciwnego zdania, a więc z większą łatwością mogą sięgać zarówno po narkotyki, jak i dopalacze.

Pośród ankietowanych uczniów 1,8% (5 osób) przyznało, że miało kontakt z narkotykami. Warto w tym miejscu podkreślić, że jeśli chodzi o narkotyki nie można mówić o bezpiecznej dla organizmu ilości, czy o racjonalnym i kontrolowanym ich używaniu. Nawet jednorazowe przyjęcie narkotyku może skutkować uzależnieniem. Poniżej tabela przedstawiająca wyniki w poszczególnych grupach wiekowych. Biorąc pod uwagę płeć, jak widać, w przypadku kontaktu z narkotykami dominują chłopcy.

Używanie narkotyków wśród badanej młodzieży		
	Dziewczęta	Chłopcy
Klasa 6	1	1
Klasa 7	-	1
Klasa 8	-	2

Na pytanie, kiedy ostatnio mieli kontakt z narkotykami, tak więc pytanie dotyczyło bieżącego wskaźnika używania narkotyków (w ciągu ostatnich 30 dni) oraz eksperymentowania z nimi (w ciągu ostatnich 12 miesięcy), odpowiedzi udzieliło nieco więcej uczniów niż wcześniej deklarowało kontakt z narkotykami, bo 8 osób. Jedna osoba z klasy 8 (dziewczyna) przyznała się do używania narkotyków w ciągu ostatnich 30 dni przed badaniem, pozostali, którzy udzielali odpowiedzi, zadeklarowali kontakt w przeciągu ostatniego roku przed badaniem (klasa 4 – 1 chłopiec, klasa 5 – 1 chłopiec, klasa 6 – 1 dziewczyna, klasa 8 – 2 chłopców oraz dwóch chłopców, którzy nie podali w ankiecie klasy, do której uczęszczają). Młodzież, która miała kontakt z substancjami psychoaktywnymi została zapytana także o to, jakich substancji używa najczęściej. W tym przypadku 6 osób wskazało na leki (1 chłopiec z klasy 8, 1 chłopiec z klasy 6, 3 chłopców z klasy 5, 1 chłopiec z klasy 4), 2 osoby na marihuanę (2 dziewczyny z klasy 8), a jedna grzyby halucynogenne (chłopiec z klasy 8). Potwierdza to niejako informacje, o których wspominają coraz częściej specjaliści terapii uzależnień, że coraz więcej młodych ludzi używa leków, także tych sprzedawanych bez recepty w celu odurzenia się.

Problem pośród młodych mieszkańców gminy stanowią niestety także inne substancje psychoaktywne. Co jeszcze bardziej niepokojące, już w szkole podstawowej znalazły się osoby deklarujące używanie narkotyków – 2,5%. Dodatkowo młodzi ludzie przyznają, że znają w swoim otoczeniu osoby, które „biorą” narkotyki, a sami uważają, że sporadyczne zażywanie narkotyków jest bezpieczne – 6,4% jest tego zdania. Odsetek może wydawać się niewielki, co nie zmienia faktu, że stanowi zagrożenie. Nasuwa się zatem potrzeba informowania ich o niebezpieczeństwach, jakie wiążą się z choćby jednorazowym zażywaniem narkotyków, zwłaszcza jeśli mowa o nadal „popularnych” wśród młodzieży dopalaczach. Dlatego ważne jest prowadzenie działań z zakresu profilaktyki uniwersalnej, skierowanych do całych grup dzieci i młodzieży, celem zmniejszenia lub eliminowania czynników ryzyka sprzyjających rozwojowi problemów uzależnień oraz wzmacnianie czynników wspierających prawidłowy rozwój.

Młodzież a przemoc

Z „Ogólnopolskiej diagnozy skali i uwarunkowań krzywdzenia dzieci” z 2018 roku, przeprowadzonej przez Fundację Dajemy Dzieciom Siłę wynika, że przeważająca większość polskich nastolatków (młodzież w wieku 11-17 lat) – 72% doświadczyła w swoim życiu przynajmniej jednej formy krzywdzenia. Młodzież najczęściej doświadcza przemocy rówieśniczej – 57%. Ofiarami przemocy ze strony bliskich osób dorosłych padło w ostatnim roku 27% badanych.

Przemoc naszej młodzieży kojarzy się głównie z biciem kogoś – 71,2% uczniów wybrało właśnie tę odpowiedź. Trudno się z nimi nie zgodzić, jednak należy pamiętać, że przemoc to nie tylko bicie. Możemy mieć do czynienia z przemocą fizyczną, ale także psychiczną (wyśmiewanie wybrało 29,9% uczniów), ekonomiczną (niezabezpieczenie podstawowych środków wybrało jedynie 7,1% uczniów), czy niestety popularną w ostatnim czasie cyberprzemocą – szykany w internecie za przemoc uważa 25,3% uczniów.

Połowa ankietowanej młodzieży zetknęła się ze zjawiskiem przemocy – 49,1% uczniów. Jest to bardzo duży odsetek badanej młodzieży, tym bardziej, że bardzo często młodzi ludzie nie chcą przyznać się do sytuacji, kiedy to padają ofiarą przemocy, niezależnie gdzie ma ona miejsce. Niestety najwięcej osób zetknęło się z przemocą w szkole – 34,2% uczniów, zwłaszcza rówieśniczej. Warto też wspomnieć, że osoby, które na pytanie „Czy kiedykolwiek doświadczyłeś zjawiska przemocy i gdzie” wybierały odpowiedź „inne”, wskazywały na stosowaną wobec nich przemoc zarówno w domu, jak i w szkole, ale także na podwórku, u sąsiadów, czy w sklepie. Poniższa tabela przedstawia doświadczanie przemocy w różnych miejscach zarówno jeśli chodzi o płeć, jak i grupę wiekową (dane w liczbach).

	W szkole		W domu		W świecie wirtualnym		Inne	
	Dziewczęta	Chłopcy	Dziewczęta	Chłopcy	Dziewczęta	Chłopcy	Dziewczęta	Chłopcy
Klasa 4	-	2	-	-	2	1	-	1
Klasa 5	7	7	-	-	-	2	1	-
Klasa 6	12	13	2	-	3	4	1	-
Klasa 7	15	20	-	-	5	7	-	3
Klasa 8	11	9	2	-	3	1	1	1
Nie podano	-	-	-	-	-	-	1	1

Można wnioskować, że częściej przemocy, zarówno w szkole, jak i w domu doświadczają dziewczęta – z całej grupy, która kiedykolwiek doświadczyła przemocy, dziewczęta stanowią 52,9%.

Na pytanie o formy doświadczanej przemocy odpowiadała cała grupa badanych. Około 1/3 wskazując odpowiedź „inne” podawało informację, że nikt z rodziny nie stosował wobec nich przemocy. Wśród pozostałych odpowiedzi, najczęściej wybieraną było przezywanie – 55,4% ankietowanych uczniów doświadczyło go, głównie ze strony rodzeństwa (brat lub siostra), ale także ze strony rodziców. Młodzi ludzie mówili także o zaczepkach ze strony rodzeństwa – 31,1% wskazań. Podobny odsetek badanych uczniów wskazał na szturchanie (24,6%) oraz wyśmiewanie (23,6%), również ze strony rodzeństwa.

Z badań wynika, że 49,1% młodzieży deklaruje, że doświadczyło przemocy, jednak w większości przypadków mowa tutaj raczej o przemocy rówieśniczej (34,2% doświadczyło przemocy w szkole). Mimo to młodzi ludzie przyznają, że byli wyzywani, czy zastraszani przez najbliższych, zwłaszcza przez rodzeństwo. Tym bardziej ważna jest edukacji młodych ludzi, zarówno tych, którzy padają ofiarą pogróżek, czy wyzwisk, ale także tych, którzy być może nie do końca świadomie je stosują. Warto także dodać, że wśród młodzieży można zaobserwować pewien trend przeniesienia się przemocy w świat wirtualny. Z tzw. cyberprzemocą spotkało się 26% naszych młodych respondentów, a 20,6% przyznaje, że było sprawcą takiej przemocy w sieci. Bezsprzecznie sytuacja ta wymaga interwencji. Bardzo ważne jest, by przekazywać młodym ludziom bardzo istotną i wyraźną informację o braku przyzwolenia i usprawiedliwienia stosowania przemocy. Stosowanie przemocy wobec innych nie jest czymś zwyczajnym i nie może być czymś powszechnym, a niestety tak często myślą młodzi ludzie.

Młodzież a inne uzależnienia

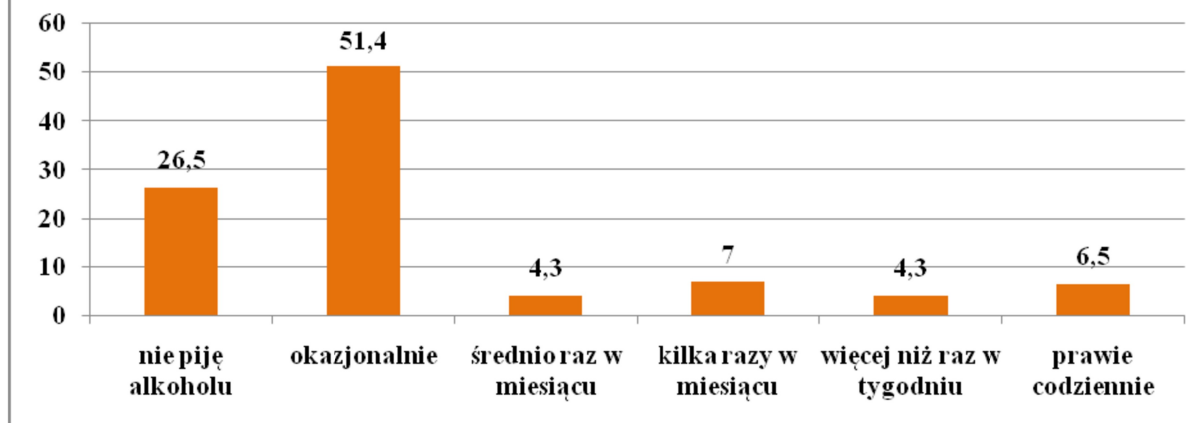
Najwięcej badanych uczniów wskazało, że uzależnić można się od telefonu komórkowego – 81,5%, Internetu – 60,9% osób oraz hazardu – 53% wskazało właśnie taką odpowiedź. Zdecydowanie wśród różnych zachowań młodych ludzi w czasie wolnym dominują te związane z Internetem i funkcjonowaniem online. Co dziesiąty uczeń gra w gry komputerowe więcej niż 5 godzin dziennie, surfuje w Internecie, czy rozmawia z kimś online. Młodzi ludzie codziennie też długo korzystają z portali społecznościowych, ale też 28,5% codziennie ponad 5 godzin słucha muzyki, czy ogląda filmy za pomocą YouTube’a, czy serwisu Spotify. Znacznie mniejszy odsetek wskazywał na zachowania związane z hazardem, takie jak granie na automatach do gier, gra w Lotto czy gry hazardowe online. Podobnie zresztą, jak działania związane z uzależnieniem od zakupów. Można zatem śmiało stwierdzić, że wśród ankietowanej młodzieży, głównym problemem, który może prowadzić do uzależnienia jest nadmierne korzystanie z Internetu. Z powodu korzystania z Internetu, czy telefonu aż 11,7% uczniów zaniedbuje swoje obowiązki, czy relacje z przyjaciółmi/rodziną. Swoją czas wolny też w dużym stopniu spędzają korzystając z telefonu (42%), czy grając w gry komputerowe (33,5%). Bardzo istotne w tym przypadku może być pokazanie młodym ludziom alternatywnych form spędzania wolnego czasu, które mogą być równie atrakcyjne. Tym bardziej, że duży odsetek młodzieży deklaruje, że najchętniej spędza czas ze znajomymi, ale także uprawiając sport.

Dorośli mieszkańcy gminy a uzależnienia

Badaniem objęta została grupa 185 dorosłych mieszkańców gminy Rudna, z czego 75% stanowiły kobiety, natomiast pozostałe 25% stanowili mężczyźni. Badani respondenci jako najważniejszy problem społeczny w gminie Rudna wskazali przemoc w rodzinie (49,2%), picie alkoholu przez młodzież (48,1%) oraz narkomanię/dopalacze (46,5%). Na kolejnych miejscach znalazły się: przemoc i agresja na ulicy, alkoholizm, przestępczość, zły stan zdrowia społeczeństwa, sytuacja mieszkaniowa, bezrobocie, spadek stopy życiowej oraz kryzys moralny. Wśród respondentów aż 43,8% osób zaobserwowało wzrost spożywania alkoholu w środowisku lokalnym. W Polsce poziom spożycia napojów alkoholowych jest na bardzo podobnym poziomie od wielu lat, obserwuje się natomiast zmiany w rodzaju alkoholu spożywanego przez Polaków.

Około 51,4% respondentów deklaruje, że alkohol spożywa okazjonalnie, podczas gdy 26,5% w ogóle nie pije alkoholu. O spożywaniu alkoholu średnio raz w miesiącu lub więcej niż raz w tygodniu mówi po 4,3% ankietowanych dorosłych. Co istotne 6,5% deklaruje, że spożywa alkohol codziennie. Częstotliwość spożywania alkoholu przedstawia poniższa tabela:

Jak często pije Pan/i alkohol?

Wraz z wiekiem zmniejsza się nieco tendencja do częstego spożywania alkoholu. Najwięcej alkoholu spożywa grupa osób w przedziale wiekowym 18-30 lat. Na podobnym poziomie wygląda spożywanie alkoholu w grupie 31-40 i 41-50, natomiast po 50 roku spożycie alkoholu jest już znacząco rzadsze. Najczęściej spożywane jest piwo (30,8%), następnie wino (29,4%), różne rodzaje alkoholu (26,5%), wódka (7,7%) i nalewki domowe (5,6%). Można stwierdzić, że problem picia alkoholu przez osoby dorosłe na terenie gminy Rudna jest umiarkowany. Konieczne jest jednak podejmowanie działań w kierunku ciągłego jego zmniejszania.

Ponadto 44,8% badanych zna przypadki sprzedaży alkoholu osobom nieletnim, co w naszym kraju jest łamaniem obowiązującego prawa i zakazu sprzedaży alkoholu osobom poniżej 18 roku życia.

Jeśli chodzi o narkotyki to spora część badanych osób –19,5% twierdzi, że na terenie gminy narkotyki są powszechne i łatwo je dostać. Do używania narkotyków kiedykolwiek w swoim życiu przyznały się pojedyncze osoby – 3,8% (7 osób) badanej grupy, w wieku do 50 roku życia. Osoby te wskazywały, że biorą marihuanę/haszysz, a jedna z nich dodatkowo środki nasenne. Jedna osoba przyznaje się do używania narkotyków jeden raz w tygodniu, jedna kilka razy w tygodniu, pozostali rzadziej niż raz w miesiącu.

Okolo 1/3 osób badanych zna rodziny z terenu gminy Rudna, w których dochodzi do przemocy – 31,4% udzieliło takiej właśnie odpowiedzi. O tego typu sytuacjach „ze słyszenia” mówi 35,1% badanych mieszkańców. Przemocy ze strony najbliższych osób doświadczyło 15,7% ankietowanych mieszkańców Rudnej, w tym 12,4% kobiet i 11,8% mężczyzn. Ważna jest zatem edukacja mieszkańców gminy z zakresu aktualnych aspektów prawnych odnośnie przemocy, sposobach reagowania i możliwościach pomocy pokrzywdzonym.

Postawy sprzedawców napojów alkoholowych wobec alkoholu

Badaniem objęto przedstawicieli wszystkich sklepów, którzy posiadają zezwolenie na sprzedaż napojów alkoholowych (16 osób). Z ww. grupy 87,5% respondentów uważa, że dostęp do alkoholu powinien być ograniczony i kontrolowany, jednak dość duża część –12,5% uważa, że produkt ten może być sprzedawany bez kontroli. O tym, że nie ma miejsca spożywanie alkoholu w obrębie punktu – odpowiedzi udzieliło 43,7% badanych. O sytuacjach tego rodzaju raz, dwa razy w tygodniu mówi 6,3% badanych, natomiast według aż 37,5% respondentów do picia alkoholu w obrębie ich sklepu dochodzi codziennie. Dwóch sprzedawców (12,5%) odpowiedziało, że w obrębie ich sklepu w ciągu ostatniego miesiąca doszło do kłótni, czy bójek pod wpływem alkoholu. Pośród badanych 25% uważa widok osób pijących alkohol w ciągu ostatnich 10 lat za częstszy, tyle samo mówi, że jest on rzadszy (25%). Natomiast połowa ankietowanych jest zdania, że sytuacja nie uległa zmianie. Wśród respondentów 43,75% twierdzi, że sytuacje, kiedy osoba niepełnoletnia próbuje kupić alkohol nie zdarzają się nigdy, taki sam odsetek respondentów deklaruje, że takie sytuacje mają miejsce ale bardzo rzadko. Okolo 12,5% deklaruje, że co najmniej raz w tygodniu osoba niepełnoletnia próbuje kupić alkohol. Wszyscy respondenci deklarują, że zawsze sprawdzają dowód tożsamości młodym ludziom, którzy próbują kupić alkohol. Jedna osoba natomiast przyznała, że zdarzyła jej się sprzedaż alkoholu osobie niepełnoletniej. Dla porównania należy wskazać, że 44,8% dorosłych mieszkańców gminy Rudna zna przypadki sprzedaży alkoholu osobom poniżej 18 roku życia.

Porównując powyższe wyniki badań do wyników badań przeprowadzonych w 2021r., w ramach szkolenia sprzedawców napojów alkoholowych wraz z zastosowaniem eksperymentu „Tajemniczy klient”, zauważa się poprawę sytuacji związanej z niespożywaniem alkoholu w obrębie punktu. Natomiast obserwuje się częstsze próby zakupu alkoholu przez osoby niepełnoletnie. W 2021r. spośród 13 badanych respondentów 62% udzieliło odpowiedzi, że w obrębie jego sklepu nie był spożywany alkohol. O spożywaniu alkoholu w obrębie sklepu najwyżej raz w tygodniu nie wskazał nikt z badanych, natomiast według 23% respondentów do picia alkoholu w obrębie ich sklepu dochodzi codziennie. Jeden sprzedawca (7,7%) odpowiedział, że w obrębie jego sklepu w ciągu ostatniego miesiąca doszło do kłótni, czy bójek pod wpływem

alkoholu. Z kolei o sytuacjach, kiedy osoba niepełnoletnia próbuje kupić alkohol 25% respondentów twierdziło, że nie zdarzają się nigdy, natomiast 58% respondentów deklarowało, że takie sytuacje mają miejsce, ale bardzo rzadko. 17% respondentów deklaruje, że co najmniej 1 raz w tygodniu osoba niepełnoletnia próbuje kupić alkohol. Niemalże wszyscy z badanych respondentów (12 osób) twierdzili, że zawsze sprawdzają dowód tożsamości młodym ludziom, którzy próbują kupić alkohol. Jednakże podczas eksperymentu z tajemniczym klientem tylko 4 sprzedawców poprosiło o okazanie dowodu tożsamości i jego brak skutkowało odmową sprzedaży alkoholu. Natomiast w 9 punktach pomimo młodego wieku tajemniczego klienta nie skontrolowano wieku kupującego.

Powyższe wyniki badań nasuwają zatem potrzebę kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych na terenie gminy Rudna, a także prowadzenie działań profilaktycznych kierowanych zarówno do sprzedawców napojów alkoholowych, jak i dzieci, młodzieży, rodziców, nauczycieli oraz dorosłych mieszkańców gminy.

E. Stan zasobów do realizacji Programu.

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dla Gminy Rudna na 2022 rok realizuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rudnej.

Na terenie gminy Rudna istnieją instytucje i inne podmioty, które realizują zadania z zakresu profilaktyki uzależnień oraz przemocy w rodzinie. Wśród nich wymienić należy:

- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Rudnej – bierze udział przy konstruowaniu i realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii, inicjuje działania dotyczące problematyki uzależnień, podejmuje czynności zmierzające do orzeczenia wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego, podejmuje działania w przypadku powzięcia informacji o stosowaniu przemocy domowej, opiniuje wydawanie zezwoleń na sprzedaż alkoholu, ocenia efektywność podejmowanych działań;
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rudnej – wykonuje pracę socjalną z rodzinami, w których występuje alkoholizm, narkomania, przemoc w rodzinie; motywuje do podjęcia działań zmierzających do rozwiązania ww. problemów;
- Punkt Konsultacyjny dla osób uzależnionych i ich rodzin - czynny jest w każdy piątek w godzinach 14⁰⁰ – 17⁰⁰ w GOPS w Rudnej;
- Poradnictwo psychologiczne i prawne- poradnictwo świadczone jest w GOPS w Rudnej;
- Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie - diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie, podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w celach zapobiegawczych bądź podejmowanie interwencji w środowisku, w którym przemoc występuje;
- Komisariat Policji w Rudnej – realizuje zadania z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie, prowadzi działania z zakresu profilaktyki uzależnień i przemocy z młodzieżą szkolną oraz osobami dorosłymi, prowadzi kontrole trzeźwości kierowców;
- Placówki oświatowe i kulturalne – prowadzą profilaktyczną działalność informacyjno – edukacyjną w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy wśród dzieci i młodzieży oraz osób dorosłych.

Na realizację Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Rudna na 2022 rok planowana jest kwota 188.876,80zł, w tym:

- na realizację zadań z zakresu przeciwdziałania alkoholizmowi – 165.557,80zł,
- na realizację zadań z zakresu profilaktyki narkomanii - 23.319,00 zł.

ROZDZIAŁ II

DOSTĘPNOŚĆ NAPOJÓW ALKOHOLOWYCH

Obecnie obowiązujące zasady usytuowania miejsc sprzedaży i podawania napojów alkoholowych, maksymalne liczby zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych oraz ograniczenia w godzinach nocnej sprzedaży napojów alkoholowych na terenie gminy Rudna określone zostały Uchwałą Nr XXX/298/2018 Rady Gminy Rudna z dnia 20 czerwca 2018r.

Poniższa tabela przedstawia maksymalną liczbę zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, uchwalonych przez Radę Gminy Rudna.

Maksymalna liczba zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, uchwalona przez Radę Gminy Rudna								Ogółem
1) poza miejscem sprzedaży				2) w miejscu sprzedaży				
do 4,5% alkoholu (oraz piwa)	od 4,5% do 18% alkoholu (z wyjątkiem piwa)	powyżej 18% alkoholu	razem	do 4,5% alkoholu (oraz piwa)	od 4,5% do 18% alkoholu (z wyjątkiem piwa)	powyżej 18% alkoholu	razem	
40	40	40	120	10	10	10	30	

Ponadto od 2018r. obowiązuje zasada, że punkt sprzedaży napojów alkoholowych może być usytuowany w odległości nie mniejszej niż 50 m od przedszkola, szkoły podstawowej i ponadpodstawowej, kościoła, kaplicy lub cmentarza. Wprowadzono również ograniczenie w godzinach nocnej sprzedaży napojów alkoholowych, które obowiązuje między godz. 23.00 a 5.00.

Poniższa tabela przedstawia liczbę ważnych zezwoleń uprawniających do sprzedaży napojów alkoholowych na dzień 31 grudnia danego roku.

Rok	Liczba ważnych zezwoleń uprawniających do sprzedaży napojów alkoholowych		Ogółem
	przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży	przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży	
2019	43	7	50
2020	41	4	45
2021	30	4	3

Wydawane są również zezwolenia tzw. jednorazowe, które dotyczą sprzedaży i podawania napojów alkoholowych na imprezach typu festyny i inne wydarzenia. Nagły wzrost tej formy handlu napojami alkoholowymi w gminie Rudna obrazuje poniższa tabela:

Rok	Liczba wydanych jednorazowych zezwoleń
2019	4
2020	1
2021	16

Powyższe dane wskazują, że liczba wydanych zezwoleń mieści się w ramach obowiązującego limitu zezwoleń, co więcej limit zezwoleń w ww. latach był niewykorzystany. Powodem jest zmniejszająca się liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych spowodowana zamykaniem działalności gospodarczej. Z kolei nagły wzrost wydanych jednorazowych zezwoleń związany jest z organizacją wielu wydarzeń po poluzowaniu obostrzeń związanych z epidemią koronawirusa.

Tendencję spadkową liczby punktów sprzedaży napojów alkoholowych obrazuje poniższa tabela:

Rok	Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych		Ogółem
	przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży	przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży	
2019	15	3	18
2020	14	2	16
2021	11	2	13

Pomimo mniejszej liczby punktów sprzedaży napojów alkoholowych kwota ze sprzedaży napojów alkoholowych wzrasta (w 2019r. wyniosła – 5 909 368,29zł, w 2020r. -5 629 192,37zł, a w 2021r. -6 529 250,35zł). Zasadniczy wzrost dotyczy miejscowości Rudna (w 2021r. kwota ze sprzedaży alkoholu wyniosła 4 653 674,26zł). Większa sprzedaż alkoholu w tej miejscowości związana jest z większą liczbą punktów sprzedaży alkoholu niż w innych miejscowościach, w tym znajdują się tu dwa markety Dino i Biedronka (w Biedronce sprzedaż alkoholu od 30.12.2020r.), jak również z tym, że jest to miejscowość przejezdna i nie tylko mieszkańcy gminy Rudna dokonują tutaj zakupów. Ponadto większa sprzedaż napojów alkoholowych zauważalna jest również w Chobieni (w 2021r. kwota ze sprzedaży alkoholu wyniosła 1 513 137,20zł), gdzie funkcjonuje market Dino. Dodatkowym czynnikiem wzrostu kwoty ze sprzedaży napojów alkoholowych jest również wzrost cen alkoholu.

Liczba punktów sprzedaży w odniesieniu do liczby mieszkańca gminy Rudna			
Rok	2019	2020	2021
Liczba mieszkańców*	7569	7506	7469
Liczba punktów sprzedaży	18	16	13
Liczba mieszkańców przypadająca na jeden punkt sprzedaży alkoholu	420	469	575

* dane Urzędu Gminy Rudna na 31 grudnia danego roku

Według sprawozdania Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w 2020r. w Polsce na jeden punkt sprzedaży napojów alkoholowych przypadało 301 osób, a w województwie dolnośląskim 291 osób. Z powyższego wynika, że liczba mieszkańców w gminie Rudna przypadająca na jeden punkt sprzedaży napojów alkoholowych jest znacznie większa.

Od 2018r., po wprowadzeniu kolejnych ograniczeń dotyczących dostępności fizycznej alkoholu na terenie gminy Rudna, zmniejszyła się liczba przypadków naruszeń porządku publicznego związanych ze spożywaniem napojów alkoholowych. Bójki, czy kłótnie w obrębie sklepu to również pojedyncze przypadki. Z powyższego wynika, że aktualna sytuacja w zakresie ograniczania dostępności fizycznej napojów alkoholowych na terenie gminy jest zadowalająca, dlatego też nie ma potrzeby wprowadzania kolejnych ograniczeń.

ROZDZIAŁ III

CELE I ZADANIA GMINNEGO PROGRAMU PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH ORAZ PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII

Cel operacyjny programu:

Profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień.

Cele szczegółowe programu:

1. Ograniczenie spożywania napojów alkoholowych oraz stosowania narkotyków.
2. Poprawa sytuacji psychospołecznej i prawnej ofiar przemocy domowej i osób współuzależnionych.
3. Podniesienie poziomu wiedzy mieszkańców gminy dotyczącej problematyki związanej z używaniem alkoholu i narkotyków oraz uzależnień behawioralnych, możliwości zapobiegania uzależnieniom oraz na temat przemocy w rodzinie.
4. Wzmacnianie postaw społecznych sprzyjających ograniczaniu spożywania alkoholu i używania narkotyków.
5. Podwyższenie wieku inicjacji alkoholowej.
6. Zwiększenie odsetka abstynentów wśród młodzieży.
7. Rozwój systemu wartości, postaw i umiejętności ułatwiających dbałość o zdrowie.
8. Promocja zdrowego stylu życia, trzeźwości i abstynencji.

Cele programu uwzględniają cel operacyjny dotyczący profilaktyki uzależnień, określony w Narodowym Programie Zdrowia na lata 2021-2025, jak również cele określone w Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Rudna na lata 2017 – 2022, przyjętej uchwałą Nr XXV/251/2017 Rady Gminy Rudna z dnia 08 listopada 2017 roku.

ROZDZIAŁ IV

ZADANIA PROGRAMU

Zadanie 1. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób zagrożonych uzależnieniami, uzależnionych oraz członków ich rodzin.

Realizacja poprzez :

- 1.1. Prowadzenie punktu konsultacyjnego dla osób uzależnionych, zagrożonych uzależnieniami oraz członków ich rodzin.
- 1.2. Zakup i dystrybucja materiałów informacyjno – edukacyjnych z zakresu uzależnień.

Ocena skuteczności działania :

- liczba osób zgłaszających się do punktu, w tym liczba osób z problemem alkoholowym, narkotykowym, przemocą w rodzinie- wskaźnik realizacji zadania 1.1.
- liczba działań, instytucji, którym przekazano materiały - wskaźnik realizacji zadania 1.2.

Zadanie 2 . Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe i narkomanii pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie.

Realizacja poprzez:

- 2.1. Udzielanie poradnictwa prawnego.
- 2.2. Udzielanie wsparcia rodzinom osób uzależnionych w ramach działalności punktu konsultacyjnego, o którym mowa w zadaniu 1.1.
- 2.3. Udzielanie pomocy psychologicznej rodzinom osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków oraz dotkniętych przemocą.
- 2.4. Prowadzenie działań o charakterze edukacyjnym dla osób dorosłych.
- 2.5. Zwiększenie kompetencji kadr, grup zawodowych, w zakresie profilaktyki uzależnień, przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
- 2.6. Współpraca w realizacji gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
- 2.7. Organizacja lokalnej kampanii informacyjno-edukacyjnej z zakresu zjawiska przemocy w rodzinie.
- 2.8. Zakup i dystrybucja materiałów informacyjno – edukacyjnych z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
- 2.9. Organizowanie i finansowanie szkoleń i kursów specjalistycznych w zakresie pracy z rodzinami z problemem alkoholowym / problemem przemocy w rodzinie oraz w zakresie prowadzenia zajęć socjoterapeutycznych.

Ocena skuteczności działania :

- liczba udzielonych porad prawnych – wskaźnik realizacji zadania 2.1.
- liczba osób zgłaszających się / uczestniczących w działaniach profilaktycznych– wskaźnik realizacji zadania 2.2., 2.3., 2.4., 2.5., 2.7., 2.9.
- rodzaje działań podejmowanych wobec ofiar przemocy w rodzinie– wskaźnik realizacji zadania 2.6.
- liczba ofiar przemocy objętych pomocą -wskaźnik realizacji zadania 2.6.
- liczba kampanii, liczba osób uczestniczących w kampanii - wskaźnik realizacji zadania 2.7.
- liczba działań, instytucji, którym przekazano materiały - wskaźnik realizacji zadania 2.8.
- liczba działań profilaktycznych / edukacyjnych – wskaźnik realizacji zadania 2.1. - 2.9.

Zadanie 3. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym, w szczególności dla dzieci i młodzieży.

Realizacja poprzez :

- 3.1. Prowadzenie pozalekcyjnych zajęć profilaktycznych dla dzieci i młodzieży.
- 3.2. Prowadzenie programów i przedsięwzięć profilaktycznych, w tym socjoterapeutycznych, dla dzieci i młodzieży.
- 3.3. Prowadzenie edukacji publicznej w zakresie problematyki alkoholowej, przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym, poprzez zakup materiałów, informowanie mieszkańców o ofercie pomocy na terenie gminy oraz o podejmowanych działaniach profilaktycznych.
- 3.4. Udział w ogólnopolskich kampaniach, w tym w kampanii „Zachowaj Trzeźwy Umysł”.
- 3.5. Przeprowadzenie lokalnej diagnozy problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem problemów alkoholowych, narkomanii, przemocy oraz uzależnień behawioralnych.
- 3.6. Szkolenie sprzedawców napojów alkoholowych.
- 3.7. Organizowanie i finansowanie szkoleń i kursów specjalistycznych w zakresie pracy profilaktycznej z dziećmi, młodzieżą oraz rozwijanie umiejętności prowadzenia zajęć profilaktycznych organizowanych dla nauczycieli, pedagogów, psychologów.
- 3.8. Prowadzenie badań związanych z ewaluacją programów profilaktycznych.
- 3.9. Zwiększenie kompetencji kadr, grup zawodowych, w zakresie profilaktyki uzależnień.

Ocena skuteczności działania:

- liczba osób uczestniczących w działaniach profilaktycznych– wskaźnik realizacji zadania 3.1., 3.2., 3.4., 3.5., 3.6., 3.7., 3.9
- liczba działań profilaktycznych / edukacyjnych – wskaźnik realizacji zadania 3.1. - 3.9.
- wyniki diagnozy – wskaźnik realizacji zadania 3.5.

Zadanie 4. Zobowiązanie do leczenia odwykowego

Realizacja poprzez :

- 4.1. Podejmowanie działań zmierzających do leczenia odwykowego, w tym finansowanie działań zmierzających do podjęcia leczenia odwykowego poprzez finansowanie kosztów badania przez biegłego i wydania opinii w przedmiocie

uzależnienia od alkoholu, zleconych przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Ocena skuteczności działania :

- *liczba wydanych opinii*
- *liczba wniosków do sądu o zobowiązanie osób uzależnionych od alkoholu do leczenia odwykowego*

Zadanie 5. Kompetencje członków gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych.

Realizacja poprzez :

5.1. Podnoszenie kwalifikacji członków gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych poprzez udział w konferencjach, szkoleniach.

5.2. Za udział w konferencji, szkoleniu, członkom komisji przysługuje dieta oraz zwrot kosztów z tytułu podróży według zasad obowiązujących przy podróżach służbowych na terenie kraju zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29.01.2013r. w sprawie należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej.

Ocena skuteczności działania:

- *liczba konferencji, szkoleń*
- *liczba osób uczestniczących.*

Zadanie 6. Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego.

Realizacja poprzez :

6.1. Monitorowanie przestrzegania przepisów określonych w art. 13¹ i 15 wyżej cytowanej ustawy.

6.2. Działania kontrolno-interwencyjne punktów sprzedaży napojów alkoholowych prowadzone przez osoby upoważnione przez Wójta do przeprowadzania kontroli.

Ocena skuteczności działania :

- *liczba stwierdzonych przypadków łamania prawa, liczba cofniętych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, liczba wniosków o wszczęcie dochodzenia , liczba wystąpień do sądu jako oskarżyciel publiczny - wskaźnik realizacji zadania 6.1.;*
- *liczba działań kontrolno-interwencyjnych – wskaźnik realizacji zadania 6.2.*

Zadanie 7. Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych i narkomanii.

Realizacja poprzez :

7.1. Współpraca merytoryczna.

7.2. Wymiana informacji.

Ocena skuteczności działania :

- *liczba podejmowanych działań*

Zadanie 8. Wspieranie zatrudnienia socjalnego przez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej i klubów integracji społecznej.

Realizacja programu prac społecznie użytecznych, umożliwiająca udział w aktywizacji społecznej i zawodowej osobom uzależnionym od alkoholu, narkotyków i innych środków odurzających, współuzależnionym, pijącym szkodliwie, z kręgu przemocy w rodzinie.

Ocena skuteczności działania :

- *liczba ww. osób wykonujących prace społecznie użyteczne.*

Zadanie 9. Udzielanie pomocy społecznej osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych dotkniętym ubóstwem i wykluczeniem społecznym i integrowanie ze środowiskiem lokalnym tych osób z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego.

Ocena skuteczności działania :

- *liczba osób, którym udzielono pomocy.*

ROZDZIAŁ V

MONITORING I EWALUACJA

Monitorowanie sytuacji występujących zagrożeń w środowisku lokalnym jest podstawą do właściwego rozeznania skali problemu uzależnień w gminie Rudna, a w konsekwencji do planowania działań profilaktycznych adekwatnie do potrzeb.

Monitorowanie stanu tych problemów będzie odbywało się we współpracy z realizatorami Programu. Wyżej wymieniony monitoring będzie prowadzony poprzez:

- zbieranie i analizę uzyskanych danych szacunkowych, statystycznych, ankietowych,
- wymianę informacji między instytucjami i innymi podmiotami odpowiedzialnymi i realizującymi założenia Programu na terenie gminy Rudna,
- prowadzenie działań mających na celu ocenę rodzaju i stopnia zagrożenia uzależnieniami, a także monitorujących skuteczność realizowanych programów profilaktycznych,
- gromadzenie i analiza danych na temat problemu uzależnień i przemocy w gminie oraz porównywanie ich z danymi krajowymi,
- opracowanie wniosków na kolejne lata.

Ewaluacja Programu oznacza systematyczne zbieranie, analizę i interpretację danych w celu określenia efektywności poszczególnych działań, szczególnie po ich zakończeniu.

Przedmiotem ewaluacji będzie skuteczność podejmowanych działań, głównie w oparciu o analizę założonych wskaźników, ocenianych w miarę potrzeb. Ewaluacja będzie miała ponadto charakter praktyczny – dane będą analizowane, celem dostarczania wniosków i rekomendacji praktycznie użytecznych dla lokalnych władz, jak również dla osób zawodowo oraz społecznie zajmujących się profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych i narkomanii, a także przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie. Ewaluacja pozwoli również na uściślenie współpracy wszystkich podmiotów zaangażowanych w realizację Programu.

ROZDZIAŁ VI

USTALENIA KOŃCOWE, w tym zasady wynagradzania członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Rudnej:

1. Wydatki na wynagrodzenia, szkolenia członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Rudnej (GKRPA) finansowane są z budżetu gminy, przeznaczonych na realizację zadań własnych wynikających z ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.
2. Za każdy udział w posiedzeniach komisji, członkom Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Rudnej przysługuje wynagrodzenie w wysokości:
 - Przewodniczący Komisji - 17%,
 - Sekretarz Komisji - 16%,
 - Członek Komisji - 13%minimalnego wynagrodzenia za pracę w 2022 r.
3. Członkom komisji, którzy zostali upoważnieni do przeprowadzenia kontroli podmiotów zajmujących się sprzedażą napojów alkoholowych w zakresie przestrzegania zasad i warunków określonych w art. 13¹ i 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi przysługuje zryczałtowane wynagrodzenie za przeprowadzanie kontroli jednego punktu sprzedaży napojów alkoholowych w wys. 8 % minimalnego wynagrodzenia za pracę w 2022r.
4. Wynagrodzenie, o którym mowa w pkt 2 i 3, wypłacane będzie po przedłożeniu przez przewodniczącego Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Rudnej podpisanej listy obecności stwierdzającej udział członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w posiedzeniu komisji, przeprowadzeniu kontroli, w terminie do 05. dnia następnego miesiąca, w którym odbyło się posiedzenie / przeprowadzona została kontrola.
5. Wynagrodzenie wypłacane będzie raz w miesiącu, przelewem na wskazany rachunek bankowy.
6. Członkom Komisji przysługuje zwrot kosztów podróży służbowych na takich samych zasadach jak pracownikom zatrudnionym w samorządowej jednostce sfery budżetowej.